

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

Навчально-науковий інститут фінансів,
економіки, управління та права
Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія)
Університет ВІТ-АП (Індія)
Державна установа «Інститут економіки
природокористування та сталого розвитку
Національної академії наук України» (Україна)
Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної
академії наук України» (Україна)

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА НАУКА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції з міжнародною участю
10 листопада 2022 року

Полтава 2022

обставинах мали б піти місяці [3]. Зокрема, Європейський Союз офіційно скасував усі мита і збори з українського експорту, що спрямовується на європейський ринок, аби допомогти відновленню українського бізнесу, який постраждав унаслідок російської агресії. Це безпрецедентний крок, спрямований на розвиток економіки України, яка була значно ослаблена внаслідок російської агресії. Він допоможе подолати важку ситуацію, в якій опинились українські виробники та експортери.

Утримання так би мовити «на плаву» і подальше відновлення економіки та соціально-трудової сфери доцільно зосередити на територіях, не задіяних у конфлікті. Необхідно використовувати будь-які можливості задля відродження інституцій, ринків і підприємств; реконструкції і відновлення інфраструктури тощо.

Література

1. Репко М. Економіка воєнного часу. Україна втратила чимало, але робить все можливе, щоб не втратити більше. URL: <https://finance.liga.net/ua/ekonomika/opinion/ekonomika-voennogo-vremeni-my-poteryali-nemalo-no-delaem-vse-chtoby-ne-poteryat-bolshe>
2. Підтримка бізнесу в умовах війни. URL: <https://business.diia.gov.ua/wartime>.
3. Тил працює – Україна воює: підтримка бізнесу в умовах воєнного стану. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/221573.html>
4. Бізнес під час війни. URL: https://biz.ligazakon.net/ru/aktualno/11677_bznes-pd-chasvyni-dopovnyutsya

УДК 338.436:631.15

Шарій Г.І., д.е.н., доцент;
Дубіщев В.П., д.е.н., професор;
Шара С.Ю., аспірантка;
Тріфонова А.С.
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

РУШІЙНІ СИЛИ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ІНВАЙРОНМЕНТАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ЛЮДСТВА

Починаючи з прадавніх часів еволюція економічних теорій вказує на постійний пошук починаючи з ранніх економічних творів VIII ст. до Геосіда, основ економічного вчення Арістотеля і Ксенофонта, подальшого їх розвитку в творах Саманської школи і Ф.Аквінського в XIII столітті.

Меркантилізм Ж.Кольбера, Ж.Бодена, В.Стаффорда, Мана та інших вчених, які вбачали багатство в грошах та сформували теорії балансу грошей, торгового балансу і «економічного націоналізму» поступово переріс в теорії де

джерелом багатства визначилися природні ресурси, виробництво, а особливо сільське господарство.

Адам Сміт у дослідженнях про природу та причини добробуту націй вперше сформував концепцію вільного ринку, через власний інтерес виграють усі. «Невидима рука ринку» сформована в тріаді земля, праця, капітал є класичним фундаментом теорій. Особливу значимість природних ресурсів і землі підкреслив Д.Рікардо у теорії ренти.

Сьогодні маржиналізм широко використовується в аналізі економічних процесів школи неокласицизму, як послідовники маржиналізма визначають економічне обличчя економічної науки світу. Граничні величини, суб'єктивізм, статичність, курс на ринкову економіку, що економічно нейтральна до політики формує економікс Альфреда Маршалла (1980).

Математична (В.Паретто, Дж.Кларк), Американська та Кембріджська (А.Маршалл, І.Фішер) школи неокласиків описують економічні механізми з позиції відомої моделі «попиту-пропозиції».

Школу неокласиків також об'єднує методичний індивідуалізм, раціональність поведінки і ринкова рівновага, яку так системно критикують представники Австрійської економічної школи (Л.Лизек, Ф.Га'ек (1974)), що стали на шлях лібертаріанства (неолібералізму).

Макроекономічна теорія монетаризму також одна із головних теорій сучасної неокласичної думки з 1950 років – М.Фрідман (1976), що несе витоки від Д.Юма (1752) «Нарис про гроші».

По-своєму унікальна американська школа неокласиків:

- Мейнстрімна економіка (ортодоксальна основної течії) (П.Самюельсон, В.Нортгауз);
- Рейганоміка (теорія просування) (Ф.Стокмана);
- Теорія полюсів зростання (Ф.Перу 1956);
- Гіпотеза трьох секторів (К.Кларка);
- Сировинна теорія, Г.Іннес (Канада), яка формує локальну економіку (1930).

На сьогодні існують нова історична і соціальні школи, що знаходяться на узбіччі економічної науки, але мають право на життя.

Сучасні наукові школи:

- Неокейсіанство – (С.Кузнець (1971), П.Самюельсон, Д.Тобін, Р.Солоу);
- Неоінституціоналізм – (Д.Марг, Р.Коуз, Дж. Гелбрейт, Д.Норт, М.Бюкенен);
- Конституційна економіка – формують сучасний економіко-науковий світогляд чи не найбільше.

Видатний вчений Саймон Кузнець народився в Пінську у 1901 році, студентом навчався у представника історичної школи Володимира Левицького (1918-1921) у м. Харків. У США Саймон Кузнець створив економічну теорію будівельних циклів (18-25 років), як поновлення житла новими поколіннями, та

економічну теорію росту С.Кузнеця, яку ми відносимо до інституційних моделей неокейсіанства.

С.Кузнець сформував нову теорію обрахунків, «навчив світ рахувати» та ввів поняття ВВП і ВНП, а «крива Кузнеця», щодо вирівнювання доходів і збитків з часом стала одним з надбань економічної думки століття.

Рональд Коуз (1991) довів, що трансакційні витрати, права власності в інституціональній структурі, чи не єдиний шлях детінізації економіки.

Окремо необхідно охарактеризувати порівняно новий напрям економічної теорії: конституційну економіку, яка передбачає формальне закріплення економічної системи в конституційних нормах: економічній конституції, коли правила економічної гри підводять опортинізм суб'єктів до потреб розвитку суспільства – Р.МакКінзі (1982). Праці Ф.Гаєка, Дж.Кейнса, Ернандо де Сото (2000).

Вчені на чолі з М.Ширлі президентом інституту Р.Коуза вивчають виключно питання ресурсопостачання і еколого-економічного регулювання, в цей же час вплив природних ресурсів на інститути також дали світу «теорію ресурсного прокляття».

Інвайроментальна безпека на виробництві – запорука інвайроментальної безпеки країни.

Інвайроменталізм відображає не тільки необхідність врахування обмеженості природних ресурсів, а й вимагає врахування маркетингом негативного впливу на природу, коли споживання збільшується ігноруючи негативні наслідки для довкілля. Маркетинг також повинен бути екологічний.

В сучасному світі формуються еколого-економічної теорії:

- Географічний детермінізм відстоюють вчені: Г.Тейлор, Р.Сміт, Г.Симпл;
- Теорія кліматичних оптимумів – С.Гантингона;
- Екологічного маркетингу – американська маркетингова асоціація стала на позицію починаючи з 1970 року.

Інвайроекономіка держави – це кліматична мета нашої країни, в усіх без виключення сферах.

Література

1. Мащенко М. А. Теоретичне обґрунтування сутності економічної категорії «Інвайронментальна безпека». Вісник економіки транспорту та промисловості. 2017. № 60. С. 49–55.

2. 2. Мащенко М. А., Литвиненко А. В. Визначення пріоритетів інвайронментальної безпеки України